

Ur enim ait Apost. Rom. 5.: Electi abundantiam gratiae accipientes in vita regnabunt per unum I., Christum. Et S. P. A. de Corr. & Gr. 12.: Primo homini datum est adiutorium perseverantiae, non quo fieret ut perseveraret. Nunc vero sanctis predestinatis non tantum tale adiutorium perseverantiae datur, sed tale, ut perseverantia ipsa donetur. Eadem habet S. Th. 1. 2. q. 109. a. 1.

DISSERTATIO II.

De variis theologorum placitis circa gratiam sufficientem.

DE gratia sufficiente quæremus hoc loco. I. An omnibus conferatur. II. An detur parvulis vita sanctis in utero matrum. III. An infidelibus. IV. Tandem an obdurate peccatoribus præsto sit.

CAPUT I.

An gratie sufficientis auxilia omnibus conferantur?

NOT. I. Controversiam hanc non moveri de justis, quibus sufficientem gratiam adesse profitemor. Nec de exterioribus gratiis, ut sunt exemplum Christi, prædicatio Evangelii saltem exhibita, instituta sacramenta, ac parata omnibus medicina. Nec diffitemur, haberi veram gratiam sufficientem sine efficaci, ut alibi ostendimus. Quærimus ergo, num reapte auxilia sufficientia singulis hominibus, non solum parata sint & exhibita, sed etiam in quavis circumstantia collata? In hac sententia versantur Molina, Vasquez, Suarez, Valentia, Dechamps, & Bellarminus, quibus accedunt plures Thomistæ, Avila, Alvarez, Gotti, Benitez, Salmanticenses: & qui omnibus adesse putant gratiam orationis, qua petere possint auxilium sufficiens, ut in sua Inst. past. Lucionensis Antistes, Le-Moine, Tournelyus &c. Laudatur etiam pro hac sententia Norisius, sed is gratiam orationis, qua adest omnibus justis, non adesse infidelibus propugnavit, nec justo semper tribuere potentiam proxime expeditam ad orandum contendit.

Not. II. Oppositam sententiam tradi ab Augustino, Fulgentio, Prospero, ac D. Thoma, ejusque discipulis celebrioribus, non diffidentibus Raynaudo, & Valquesio. Fatentur etiam Salmantenses defendi a Ledesma, Godoy, Gonzalez, Banello, Gonetto, quibus accedunt Lemos, Gonzalez, & autor Hist. de Auxiliis. Negant denique auxilium sufficiens omni-

omnibus indiçminatum conferri, praeter Augustinianæ scholas Theologos, Lovaniensis, & Duacensis Accademia, Abulensis, Herminier, Jvetin, aliquæ.

Not. III. Non deesse, qui sententiam nostram ad Jansenianam accedere dicunt. Sed licet Jansenius infideles, & obduratos carere iocundum gratia docuerit, distat tamen a catholicorum opinione decretum Jansenianum. Is enim, ut alibi ostendimus, nec gratiam sufficientem ab efficaci distinctam agnovit, nec indifferentia libertatem: utroque peccare docens in eo, quod vitare non possunt. Nos vero nullum peccatum admittimus sine indifferentia activa liberi arbitrii, & plures esse gratiae inspirationes, quibus resistitur. Sit itaque

PROPOSITIO I. Deus pro omnibus & singulis remedia salutis instituit, paravit, exhibuit, & quantum est ex se, nulli negat gratiam.

Prob. I. scripturis. Sap. 12. O quam bonus est Domine spiritus tuus in omnibus. Ezech. 18. Numquid voluntas mea est mors impii, & non ut convertatur a viis suis, & vivat? I. Tim. 2. Vult omnes homines salvos fieri. Ep. 1. Joan. 2. Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro iuste mundi. Prob. II. ex Conc. Sebonensi: Gratia semper est in promptu, nec momentum preterit, in quo non stetit ad ostium, & pulsat. Et Trid. sess. 6. c. 11. Deus impossibilia non iubet; ergo &c. Prob. III. ex PP. Innoc. ad PP. Carthag. Deus quotidiana praefat remedia. S. Leo ser. de Pall. ait: Inflat præcepto, qui præcurrit auxilio. S. P. Tr. 12. in Jo. Quantum in medico est, sanare venit egrotum. Prob. IV. ratione, quia Deus pro omnium salute tradidit Filium suum, ergo &c.

PROPOSITIO II. Non est de fide, auxilium omnibus exhibatum, ac preparatum omnes reapte recipere.

Prob. I. Ex confessione adversariorum. Hæc enim opinio probabilissima, & latius communis inter graves Theologos censemur a Salmanticensibus. Ad errorem Jansenii minime pertinet, compertissimum putat Mallouieus, Catholicos DD. de justis conuincere, non de aliis, affermat Em. Gotti. Benitez hanc sententiam probat, & argumentis illustrat. Vasquesius ait, de mera Scholæ questione, non de fide moveri questionem. Prob. II. auctoritate clara. Vitorum, Lemoti, Banneli, Ledelma, Gorini, Duacensis, & Lovaniens. Accademiæ, Driedonis, Gre-

gorii, Norisii, Abulensis &c.

Prob. III. Hanc questionem spectare ad fidem non evincitur ex scripturis: quibus probatur tantum, Deum omnibus opem ferre, sed plura extant loca, ubi minitatur, le ablatu-

236. DE THEOLOGICIS DISCIPLINIS

rum sepem vineæ producenti labruscas, desertorum Babylōnem &c. Plura etiam de exterioribus gratis, de efficacia remedi, de auxiliorum præparatione accipienda sunt. Neque probatur ex traditione. Stant enim pro hac sententia S. P. A., Prosper, Fulgentius, Gregorius Mag., Bernardus, & D. Thom. Neque ex voluntate Dei salvandi omnes. Nam ea voluntas est antecedens, non consequens: atqui ex voluntate antecedenti in singulos actualis gratia non derivatur, siue eam dicas voluntatem signi, non beneplaciti, siue eam explices, relate ad universum humanum genus, non ad individua, siue nobiscum ejus effectum alteras institutionem ordinis, non consecutionem. Atqui ad voluntatem antecedentem sat est, si remedia sint instituta, & auxilia pirata, quod etiam sat est ad communem omnium redemptionem, ut ostendimus cap. 4. de H. Jans.; ergo hæc quæstio ad fidem non spectat.

PROPOSITIO III. Non est necessaria ad imputationem peccati actualis gratiæ inspiratio.

Prob. I. Sufficit ad merendum, vel demerendum libertas indifferentia, quod exercitum, nec requiritur, quoad specificationem, sed sat est, si adit libera potestas agendi, vel non agendi id, quod opere ipso exercetur: hæc autem potestas reperitur etiam in iis, qui carent gratia sufficiens; ergo possunt vere peccare. Prob. min. Extat in nobis liberum arbitrium ad malum sine gratia: non enim ad hoc, vel illud bonum voluntas est naturaliter determinata; ergo libere peccat. II. Salvatur per D. Thom. in Christo libertas, ex quo ejus voluntas, licet sit determinata ad bonum, non est tamen ad hoc vel illud bonum; ergo salvatur etiam in hominè gratia desitudo, quia licet sit determinatas ad malum, non est tamen ad hoc, vel illud. III. Damnati, ac dæmones per Bellarmianum, & Estium vere peccant, quia malitia faciunt, que possunt non facere, licet gratiam habere non possint; ergo a fortiori peccant mortales, qui illam habere possunt. IV. Theologi ci. Jansenianos refellunt hoc argumento: licet nihil boni possimus sine gratia, habemus tamen in malis faciendis libertatem; ergo ex privatione gratiæ non insertur peccandi necessitas. Quia responsonie facilius eorum ora obstruuntur, quam si respondeas, gratiam adesse singulis, quia hoc in controversia est. Quid enim? ait Petavius l. 4. de Op. sex dierum: Non falem eo ipso haber (voluntas) indifferentem motionem, quod vel in malis unum optare potest e pluribus, vel cum ipsis naturalia bona comparare? quod ad libertatem suffici; ergo alieni a gratia libere peccant.

Prob. II. ex Patribus. Nam Augustinus, objicientibus Pe-

lagia

LIB. XVIII. DISS. II. CAP. I.

237

lagianis excusationem eorum, qui ajunt: gratiam non accipimus, non responderet, esse inexcusabiles, quia adest unicuique sufficiens auxilium; sed Resp. Ep. ad Xistum verbis Ap. O homo tu quis es, qui respondeas Deo? Et l. 1. Op. imp. n 98. ait: Deum ad peccata non cogere, quia homo & peccare, & non peccare potest, sed alterum horum non facit, nisi adiungas a Deo. Et qu. 50. in Deut. ait: Si adjutorium Dei deficit, non ideo excusabile est vitium; quæ verba non debitisuali gratia, sed de actuali, debent accipi ad servanda præcepta necessaria, alioquin inepta esset ad objecta Pelag. & Massil. S. P. A. responsio, ut observat Van roy, & Lemosius. Eadem docent S. Prosper (a), Fulgentius (b), & D. Thomas (c).

Prob. III. Ex doctrina Lovaniensium. In Justif. habetur, Ut homo possit converti, non requiritur, ut habeat gratiam sufficientem eo tempore, quo posse dicitur, sed sat est, si obtine-re possit: quonodo dicitur homo posse manducare panem, etiam cum panem non haberet, nec unde sibi panem comparet. Atque est potentia remota. Hinc S. Th. l. 2. q. 109. ait, illud non esse impossibile quod possumus cum auxilio divino. Nec dicas, id illusorie dici, si hoc dedit auxilium, dedit enim libere potenteribus impedimentum, cum simus etiam sine gratia liberi ad malum, ut dictum est.

Prob. IV. Ratione. Vel enim de Infidelibus negative, vel de infidelibus positive, vel de fidelibus loquimur. Primi, cum laborent ignorantia invincibili, tenentur ad solam legem naturalem servandam, ad hoc autem, aut gratia indigent, vel non. Si non indigent ad legem, cur indigent ut peccatum imputetur? Si indigent, non ponant obicem, & gratia non deerit. Si infideles sunt positive, vocati sunt & tenuerunt; ergo jure repelluntur. Si sunt fideles, non possunt dicere non acceptimus; ergo ut sunt inexcusabiles, non requiritur actualis gratia: sed sat est, si vel collata fuerit aliquando, vel causa cur non detur ex ipso sit repetenda: habeatque libertatem indifferentia.

PROPOSITIO IV. Fideli nisi ponat obicem, adest gratia operationis, non tamen infidei.

Prob. propos. ex Augustino de Gr. & lib. arb. 16. Ipsa est fides, quæ orando imperat, quod lex imperat. Et ep. ad Al-elicum: Utilitas legis est, ut homines de sua infirmitate con-

(a) Carm. de Ingr. c. 32. (b) De Ver. pred. c. 20.

(c) Apud Lemof. Panopli. c. 14.

vincat, & gracie medicinam implorare compellat; ergo &c. Hinc Trident. Syn. Aug. verb. : Deus impossibilita non facit &c. suis decretis consecravit, qui ergo voluerit, & non potuerit, ait S. P. de Nat. & gr. 15. oret ut habeat tantum voluntatem. Ex his constat I., non habere infideles gratiam ad orandum: Quomodo invocabant, in quem non crediderunt, ait Ap. Röm. 10. II. Eideles non semper propriam infirmitatem agnoscunt, & ista implicati superbia ad gratiam non converuntur juvantem, ait S. P. contra duas ep. Pel. l. 3. c. 7. ergo &c.

PROPOSITIO V. Nemo absque gratia per se efficaci habet potentiam orandi coniunctam cum actu.

Prob. I. Ex dictis. Nemo enim, ut Norisius ostendit, in Calum. subl. c. 3. (1) sine gratia per se efficaci potest presumptionem vitare, & concupiscentiam reprimere. In infirmitate enim, ait S. P. de Corr. c. 2. propter elationem reprehendam perfici virutem oportebat. Prob. II. Nam arguitur, quibus necessitas gratiae efficacis ostenditur, valent etiam de gratia ad otandum. Habetur Rom. 8. Nam quod oremus sicut oportet nescimus, sed ipse spiritus postulat pro nobis genibus inenarr. quia gemendi inspirat affectum, ait S. P. ep. ad Xistum. Et Ecclesia orat: Fac ea, que tibi sunt placita posseculare. Aperi Domine os meum &c. Hinc S. P. ibidem etiam de oratione ait: Adiutorium Spiritus sancti sic expressum est, quod ipse facere diceretur, quod ut faceremus facit. Et Fulgentius l. 2. de Ver. prædest. c. 4. ait: Non possumus petere, nisi Deus in nobis operetur & velle. Eadem habet S. Propter contra Coll. 23. Prob. III. Si enim id poneremus sine gratia, unum ab alio distingueret oratio sua, & præparatio gratiae efficacis, non esset ex prædestinatione inscrutabili, sed ex præscientia orationis, quod Augustinianum de gratia systema funditus evertit; ergo &c.

PROPOSITO VI. Probabilior sententia est, auxilia sufficiencia, quibusdam aliquando eorum culpa deesse.

Prob. I. Nam gratia sufficiens donum est; ergo Deus non esset iniquus, si illam singulis denegaret: alias non esset gratia; sed debitum. Dando enim quibusdam quod non merentur, profecto gratuitam suam gratiam esse voluit: Non omnibus dando,

(1) De Norisi mente circa admiserit ad orationem minus gratiam orationis, an scilicet servidam, infra erit sermo in efficacem, an vero sufficientem Appendix hujus capituli. dumtaxat gratiam necessariam

do, quid omnes mereantur ostendit, ait S. P. de Don. Pers. c. 11. Nec dicas: debitam esse gratiam sufficientem, supposito legis præcepto, ut imputetur ad culpam transgressio; nam Ad ea peccatum non exemit hominem ab observantia legis naturæ semper obligantis, ut observat Norisius, & tamen ipse omne ius ad gratiam amisit. II. S. P. de Corr. & gr. c. 11. ait: Nunc autem quibus deest tale adjutorium (sine quo) iam pena peccati est; quibus autem datur, secundum gratiam datur; ergo deest nonnullis adjutorium, sine quo, impii, aut infideles non convertuntur; de hoc enim ibi disputat S. P. adversus Adrumetinos.

PROPOSITO VII. Qui non adjuvatur a Deo queri debet de prava sua voluntate.

Probatur I. Etenim Deus, quantum est ex se, gratiam largitur omnibus, ut patet ex Prop. I. II. S. P. de Pecc. mer. l. 2. c. 17. ait: Ut homines non adjuventur in ipsis causa est, non in Deo. III. S. Th. lib. 3. contra Gent. & 1. 2. q. 112. art. 3. ait: Defectus gratiae prima causa est ex nobis, sed collationis prima causa est ex Deo, secundum illud Os. 13. Perditio tua Israel, tantummodo ex me auxilium tuum. Dices: Obiciem gratiam non ponere netio potest sine gratia; ergo &c. Resp. Hanc objectionem esse Pelagii, eamque l. 1. ad Bonif. c. 2. ita solvit S. P.: Liberum arbitrium in peccatore non perit, ut per illud peccant, qui cum delectatione peccant. Unde Ap. Cum es sis, inquit, servi peccati, liberi fuisti justitiae. Liberi ergo a justitia non sunt, nisi arbitrio voluntatis, liberi autem a peccato non sunt nisi gratia Salvatoris, ergo sine gratia habetur liberum arbitrium sufficientem ad peccandum, licet sine gratia non sufficiat arbitrium ad illud vitandum, & faciendam justitiam; quia sine gratia habet quisque circa actus peccati liberam optionem, ut docet S. Thomas, & propos. 3. nos supra ostendimus. Constat ergo, majores nostros æquissimam tradidisse doctrinam, licet opposita sit probabilis.

Ob. I. Ezech. 33. habetur, Deum omnes hortari, ut ad illum convertantur. Prov. 1. Clamitare in capite turbarum, & in foribus portarum proferre verba sua, & Apoc. 3. habetur: Sto ad ostium & pulso, Tim. 1. Vult omnes homines salvos fieri. Et 2. Petri 3. Nolle aliquos perire. 2. Cor. 5. Pro omnibus filium suum tradidisse. Jo. 1. ait: Illuminat omnem hominem, & Ps. 18. Nemo se abscondet a calore ejus, 11. 5. Quid debui facere vinea mea? Et Matth. 23. Quoties volui congregare filios tuos. Sed, nisi daret singulis gratias sufficientes frustra clamaret, pulsaret, nec illuminaret &c. ergo &c.

Resp. I. Deum, quantum in se est, gratiam singulis parasse, exhibuisse, & conferre etiam petentibus, & volentibus, adeoque

que reluctantiam ; cæcitatem &c. ex arbitrio pendere. Cum enim præcedat in omnibus lumen rationis , & libera optio matorum , habetur plena potestas ad malum , licet ad bonum necessaria si gratia . Insuper speciale adjutorium elargiri omnibus secundum distributionem *accommodam* , aliquibus enim non prædicari Evangelium Spiritu sancto prohibente , derelinqui Babylonem , sepe anserri vinez , excæcari impios ne videant , ex scripturis manifestum est . III. Ostendit Fulgentius de Incarn. & gr. n° omnes , non semper singulos designare , ut illud Iohannes : *Effundam spiritum meum super omnem carnem , & prophetabunt : nec tamen singuli prophetarunt.* Et illud Ps. 85. Omnes gentes venient &c. nec tamen omnis gentes ad fidem vener : ita vult Deus omnes salvos fieri &c. nec tamen omnes reapse salvantur .

Resp. II. Ad I. dist. ant. Hortatur per se , neg. per Prophetam , con. Habetur enim : *Tu ergo filii hominis dic ad dominum Israel : adeoque de solis fidelibus , & de solis gratiis exterioribus locum ille accipi debet , nam per gratiam internam loquitur Deus subministratio Spiritus sancti , nec solum invitat , sed etiam inspirat suavitatem .* Ad II. Resp. Commendari sapientiam Dei in mundi opificio , in promulgatione legis , & Prophetarum oraculis . Ad III. Resp. ibi de ovibus prædictis sermonem institui , nec opus esse , ut Deus pulset singulis momentis . De voluntate Dei salvandi omnes alibi dictum est , & locus Jo. 1. de naturæ lege , ac rationis lumine , quod omnibus affulget , exponi debet cum D. Th. juxta illud Ps. 4. *Signatum est &c.* Si ipse est lumen , ait S. P. in Ps. 103. si ab ipso recesseris , nec in lumine eris , & quid de te sequeret ? quod dixit aie impius : *Fiat via illorum tenebrae .* Rem explicat S. Thomas exemplo solis , qui licet quantum est de se omnia corpora illuminet , si quod tamen impedimentum inveniat , relinquit illud tenebrosum : ita Deus lumen gratiae interius non immittit illis , in quibus obstatum invenit . Isaias , & Matthæus loquuntur de Synagoga Iudeorum , & sententia nostra vim addunt . Ille enim ait : *Auferam sepe ejus , hic vero , Relinquetur domus vestra deserta ; ergo &c.*

Ob. II. Ex definitionibus Ecclesiæ . In cap. Firmiter habetur : *Lapsum per veram posse semper penitentiam reparari .* Trid. Synodus less. 6. ait : *Deus sua gratia semel justificatione non deserit : Senonensis ait : Quod nec momentum prætereat , in quo Deus non fuit ad ostium , & pulset . Coloniensis : Nullus est peccator tam sceleratus , cui Deus gratiam penitus subtrahat .*

Resp. ad I. sensum illius cap. esse , per penitentiam posse deleri peccata post baptismum , neque ea esse irremissibilia ; potest ergo de peccato ad justitiam redire , ait S. P. de Nat. & gr.

c. 23. sed ad hoc opus habet medico , quia sanus non est . Ad II. Resp. retorquendo argumentum : Si enim non deferit Deus , nisi deferatur ; ergo si deferatur , deferit , ita S. P. loc. cit. & alibi . Ad II. Resp. I. Conc. Senonense & Colon. esse provincialia , adeoque non infallibilis auctoritatis . Resp. II. Senoneo sensu ait adesse semper gratiam , quatenus est in propria , id est singulis præparata , Coloniensis vero consulto addidit particularum penitus , ut pateat , cuilibet celestissimo peccatori non subtrahi gratiam omnino , quia interdum recipit . Illustrationes , vel saltem jus habet ad Sacraenta , quibus peccata delantur : ubi nota , nec adversarios nostros asserere . Deum omni momento sanctas cogitationes , & pia desideria excitare in singulorum aucto . Vide auctorem .

Ob. III. ex Patribus . S. P. A. de Lib. arb. c. 18. & de Nat. & gr. 67. ait . Cum vero multimodis per creaturam sibi Dominum servientem aversum vocet , doceat credentem , conantem adjuvet &c. non tibi depunatur ad culpam quod invitus ignoras ; ergo &c.

Resp. Gonzalez , Augustinum asserere , neminem posse excusari ob ignorantiam , quia Deus , vel per legem scriptam , aut per naturam , aut per Evangelii prædicationem omnes instruit , & vocat ; scite ergo ait , S. P. dixisse , per creaturam sibi Dominum servientem , ut pateat , non semper vocare seipso , & per internam subministracionem Spiritus sancti . Deinde aliud est Deum vocare , aliud esse præsentem , ut vocet . Illud actualem gratiam subministracionem , hoc præparationem significat .

Ob. IV. S. P. Serm. 2. in Ps. 58. habet : Si nolis curari vulnera tuum , admonet , ut cureris . In omnibus impler quod dictum est : Misericordia ejus præveniet me . Et Ps. 102. Vocat undique ad correptionem , vocat beneficis , vocat per lectorum , per intermam cognitionem , per flagellum &c. ergo &c. Resp. neg. conf. Ex hoc enim arguento adeslet singulis , nedum gratia insufficiens , sed etiam efficax , id est compellens juxta phrasim orationis Ecclesiæ , & attrahens per victricem delectationem . Addit S. D. neminem prætermittere , sed opus est , ut curari velis . Quod si refugias odit repellentes manus suas . Ad. II. Resp. eodem modo : deinde ajo , commemorari ibi omnia gratiarum genera , quæ singulis impendi nemo dixerit .

Ob. V. Ex ratione . Nam quilibet homo libere peccat , & poenitere , & mandata servare potest , sed sine gratia necessario peccat , nec poenitere potest , nec recte agere ; ergo &c. Hoc argumentum plures Thomistas a sententia majorum alienavit : non enim percipiunt , quomodo præcepta non sint impossibilia , si denegetur auxilium , quo possint impleri . Nec dicas cum C. Thoma , non esse impossibilia , quoniam possumus gratiam

tiam accipere, juxta illud, quod per amicos possumus &c., nam si amici nos deferant, ut saepe fit, quæ spes erit reliqua? Adde libertatem ad malum etiam in dæmonibus vigere, impium est tamen dæmonatos viatoribus comparare; ergo &c.

Resp. neg. min. Est enim in peccante libertas indifferentia, quoad exercitium, idest in optione malorum: imo observat S. Th. fieri posse, ut aliquis sit impotens ad faciendum, quod aporter: quod si sit propter eius culpam precedentem, ut cum quis se inebriavit, & non potest surgere ad matutinas, emissio impunitatur ad culpam propter transgressionem precedentem. Quæ tamen ita accipienda sunt, ut impunetur peccatum, quando est in exercitio libera mediorum electio. Respectu autem bonorum operum, qui caret auxilio sufficienti, non habet potentiam proximam, peccat tamen illorum omissione, quia ejus imponentia est libere volita, propter obicem potentia proxima, adeoque non excusat a culpa. Ceterum potentia remota semper in hac vita superest cuivis peccatori, quia adjuvari potest a Deo.

Dices: Quid si amicus nolit opem ferre? Resp. Denique non defuturum, nisi tu ponas impedimentum. Malum ergo nullam habet causam, nisi ab hominum voluntate, bonum vero a voluntate divina, a qua denegatur quidem gratia justo iudicio reluctantibus & nolentibus, sed milericorditer cuique conferatur. Ad ultimum Resp. Magnum esse discrimen inter damnatos, & impios viatores. Impi enim, quanquam vivant, converti possunt a Deo gratia largitote. Orat etiam pro ipsis Ecclesiæ, eisque patet semper accessus ad Sacraenta, adeoque de nullo mortali homini est desperandum, licet enim indigni sint plurimi, mediatores tamen habent dignissimum apud Patrem. Hoc bono carent dæmones, & spiritus dæmoniorum, qui, licet libere peccent, non tamen demerentur, quia sunt in termino. Eandem ergo sortem esse dæmonorum, ac reproborum viventium magnum est Calvinistarum deliramentum. Verum quidem est, quod multorum hominum malitia talis est, qualis est dæmonum: sed hoc inter malos homines distat & dæmones, quod hominibus etiam valde malis superest, si Deus misereatur, reconciliatio; dæmonibus autem nulla est servata conversio. Ita S. Prosp. ad Obj. 6.

APPENDIX

CAP. PRÆC.

Ubi de Noristi mente circa gratiam orationis differitur?

Putarunt nonnulli, Eminent. Norisum ab avita Augustini doctrina hac in parte descivisse, & solam gratiam versatilem ad orationem rhinum servidam sufficeré docuisse, sed plane decepti sunt, ait in epist. ad quemdam August. Magistrum Reverendiss. Nuzzius Ord. nostr. Generalis, qui summa familiaritate cum Norisio coniunctus fuit. Quamvis enim subobscure ea de re locutus fuerit Norisus, eo quod circa finem impressionis sui operis ad sacram purpuram promotus, curis gravioribus, præterim initio occupatus, mentem suam clarius exponebat non potuit, tamen attendenti satis constat, ipsum ad omnem orationem gratiam efficacem requirere. Docet enim, quamcumque orationem a fide & dilectione, ne eorumque actus a gratia efficaci pendere. Quæ in illustratione mentis, atque in inspiratione voluntatis est sita. Docet ergo, orationem minus servidam a gratia efficaci pendere. En itaque argumentum. Opus pendens a principio, quod a gratia efficiaci dependet, & ipsurn ab efficiaci gratia pendere dicent, dum est, atqui oratio minus servida pendet a fide & dilectione, quæ a gratia efficaci pendet, quia (concludit Norisus) etiam homo, dum orat, premovetur ex inspira-

Q 2 Illud

Illud etiam prætereundum non est, Norisium spectare auxilium sine quo non, (quod est delide-
rium implendi præceptum, &
dandi potentiam proximam orationi terui) veluti per se, &
vere efficax. Sed illud inefficax,
& tantummodo sufficiens evadere ob humanæ voluntatis obicem, ob præsumptionem
nempe, nostramque superbiam,
qua illi resistitur. Hinc patet,
cur Norisius dixerit hominem re-
sistere gratiae debili ac remota,
ut ipse ait circa finem §. 1. Nam
auxilium sine quo non, relate
ad complementum præcepti, &
ipsum auxilium efficax, quo,
relate ad actum debilem & im-
perfectum, evadit propter obi-
cem inefficax, nec ultra confert
potentiam proximam ad ora-
tionem tenuem, seu minus fer-
vidam. Cum ergo juxta No-
risium justus actualiter oratio-
nem illam tenuem emitit, &
mittit per gratiam seipsa effica-
cem. quam tamen auxilium vo-
cat sine quo non, relate ad ac-
tum ultimum & perfectum, ad
quem ordinatur, dum autem
non emitit, eam ponit in po-
tentia remota ad eandem ora-
tionem tenuem ratione obicis,
& tunc gratia orationis tenuis
est inefficax, remanet tamen ef-
ficax, relate ad antecedentes ef-
fectus, ut sunt excitamenta a-
ctualia ad observantiam præce-

pti, sed parva, & invalida;
Uno verbo, Scopus Norisii est,
ostendere contra Jansenium,
dari in hoc statu naturæ lapsæ
auxilium sine quo non, eoque
fieri actus debiles, utpote pro-
venientes a voluntate parva,
invalida, remote ad actualem
præceptorum observantiam in
justis, atque ipsis resisti, ut
dictum est.

Apparet prima fronte, Nori-
sium describendo auxilium sine
quo non illud afferere, ejusdem
naturæ esse cum auxilio Adæ
innocentis, verum in fine §.
magnum discrimen profert in-
ter utrumque ratione infirmitatis
originalis; jure ergo doctus
Anonymous, qui Languetum
confutavit circa voluntatis
æquilibrium, respondens diffi-
cultati petitæ ex Norisiana
sententia circa gratiam oratio-
nis, veluti fabulas rejicit eo-
rum opinionem, qui ajunt,
Norisium docere, posse actu or-
ationem tenuem emitti sola
gratia sufficienti. Ex ea enim
perpetua Noris. conditione, nisi
obiectum ponat, habet semper po-
tentiam proximam ad orandum,
satis constat, eandem admisisse
gratiam excitantem, quam nos
admittimus, quæque efficax est
respectu minoris actus, & re-
spectu majoris, ob majorem
voluntatis obicem, sit inefficax,
& sufficiens appellatur.

C A P U T II.

An gratia sufficiens parvulis in omnibus conferatur.

Parvulos omnes recipere saltem remote medium sufficiens
ad iustificationem affirmant Moliniani, negant ex adverso
Thomistæ, quibus subscriptis Vasquesius, insignis ex S. J. Theo-
logus, quibuscum sit.

PROPOSITIO. Non datur actu parvulis vita sanctis in utero
matrum gratia sufficiens.

Prob. I. Cum parvuli non sint rationis compotes, nulla
gratia in iis locum habet, nisi exterior, id est ministratio ba-
ptismatis, omnibus necessaria ad salutem, juxta illud Joan. 3.
Nisi quis renatus Es, sed baptisma iis non ministratur; ergo

II. Confirmatur ex Augustino l. de Don. perf. 12. : *Quid dicam, quod parvulis aliquando, ante quam illi per ministerium baptismatis succurriri possit, expirat; ergo per Augustinum nullus in pueris illis succursus, aut gratia locum habet. Neque*
fit culpa parentum, aut ministrorum. *Nam plerumque, subdit S. D. festinantibus parentibus, & paratis ministris, Deo tam-
enolente, non datur, qui parvulum in hac vita non tenuit, ue-
dereatur. Et l. 6. contra Julianum c. 14. Deus aliquando adoptat in filium, quem format in utero immundissima feminæ, & ali-
quando non vult esse suum filium, quem format in utero filie
sue. Ille quippe ad baptismum pervenit, iste repentina morte
non pervenit: iis ergo negatur gratia baptismatis ob originales
peccatum, non ob præscientiam futurorum, neque ob eorum
voluntatem, quam non habent contrariam, neque ob culpam
parentum, ac ministrorum.*

III. Accedit ratio: ideo enim parvuli ante baptismum mori-
runtur, quia Deus generalis provisor impedit non vult ordi-
nem caustarum secundarum, unde infertur eorum mors pera-
cerba, aut ex matris infirmitate, aut ex pueri complexione,
aut ex alia intrinseca causa: atqui mors, primi hominis cul-
pa, in omnes pertransit ex Apostolo; ergo hæc culpa in causa
est non collationis baptismatis. Neque fato cogitur Deus illis in-
fanibus subvenire, illis autem non subvenire, cum sit utrius-
que causa communis: aut res humanæ in parvulis fortuitis agi-
sine voluntate Patris nostri? Ita S. P. c. 12. de Don. perf. Vi-
de præced. cap. VII.

Ob. I. S. Prosper l. 2. de Voc. gent. c. 27. ait: *Non irreli-
giore arbitror credi, quod ipsi paucorum diesum homines ad ite-*

246 . DE THEOLOGICIS DISCIPLINIS

*qui pertineant gratiae partem, quae semper universis est impon-
sa nationibus; qua si bene uterentur parentes; & ipsi per eos ju-
parentur; ergo &c.*

Resp. I. Cum Norisio, aliisque, libros de Voc. gentium non esse Prospere, quod patet ex testimonij directe pugnantibus cum aliis in Resp. ad Obj. Missi, & in Carm. de Ingr.; adeoque eorum auctiorem medium quid sapere inter Semipel. & Aug. Relig. II. Neg. cons. Nam cap. 21, præc. de his parvulis absolute pronunciat, eos manere sententiam mortis pro Adamo latam, De immaturitate vero mortis non esse rationem conquerendi, cum semel in naturam nostram per peccatum ingressa mortalitas obnoxium sibi omnis vite nostræ fecerit dñm. Hæc ergo causa est, eur plurimi rapiantur sine baptismo, & non semper neglectu parentum. Quod ergo ait de parvulis paucorum diecum, accipi debet de notitia veritatis, quam horum parentes potuerunt accipere ab obsequiis, & testimonij elementorum, at negligentes non studuerunt sibi; ac posteris consulere, veram amplectendo religionem. Nam c. 25. docet, gratiam, quam universis generationibus Deus indifferenter impendit, esse testimonium elementorum, per quod ad querendum Deum possunt homines adjuvari.

Ob. II. Deus vult omnes homines (adeoque etiam parvulos) salvos fieri; ergo &c. Prob. cons. Qui enim vult aliqui finem, vult etiam ipsi media, quibus finem assequatur. Resp. dist. ant. Deus vult &c. voluntate antecedente, conc., voluntate consequente, neg. Nam ad voluntatem antecedentem spectat sacramenti institutio & præparatio remedii, ad voluntatem consequentem ejus collatio & applicatio; iis itaque parvulis institutam, ac paratam esse medicinam & media ad salutem necessaria certum est, negamus tamen, ea singulis parvulis applicari. Nam S. P. expresse docet, *Deo nolente* (voluntate scilicet consequentiæ) baptismum parvulo non dari, qui eum in hac vita non tenuit, ut daretur. Unde manifestum est: ait S. P. ep. 107. ad Vit., eos, qui huic resistunt veritati, non intelligere qua locutione sit dictum; quod omnes homines vult Deus salvos fieri, cum tam multi salvi non fiant, non quia ipsis, sed quia Deus non vult, quod manifestatur in parvulis.

Ob. III. Christus pro omnibus, adeoque etiam pro parvulis mortuus est; ergo &c. Resp. neg. cons. Quamvis enim Christus, nondum quoad sufficientiam, sed etiam quoad exhibitionem pretii, & remedii institutionem mortuus sit, non tamen sequitur, hæc remedia, vel premium auctu omnibus applicari: Non enim omnes mortis ejus beneficium recipiunt, sed is damnatax, quibus meritum passionis ejus communicatur, ut ait Trid. Syn. lxx. b. c. 3., & Catech. Rom. docet: Non ad omnes,

sed

LIB. XVIII. DISS. II. CAP. III.

247

*sed ad multos tantum eam fructus utilitatem pervenire. Nec di-
cas: Concilium Trident., & Catech. Rom. nomine benefi-
cii, aut fructus medium ad salutem effixa intelligere. I.
Enim S. Synodus, & Catechismus absolute declarat, be-
neficium, & fructum mortis & sanguinis Christi non omnibus
conferri, atque gratia sufficiens maximum est beneficium, &
fructus passionis ac mortis Christi; ergo &c. II. S. Synodus,
& Catech. exponens sententiam, quo Christus pro omnibus mor-
tuus est, gratia sufficiens, quæ ex morte Christi in homines
fluit, non meminere, sed aut virtutem exprimunt, aut auxi-
lii præparationem; ergo gratiam sufficientem excludunt.*

C A P U T III.

An gratia sufficiens infidelibus conferatur?

NON hic agimus de infidelibus, quibus aliquando prædi-
catum fuit Evangelium: iis enim etiam interiores gra-
tias potuisse conferri non diffitemur: sed quæstio est de infide-
libus negativis; qui nempe de Evangelio nihil audire potue-
runt. His autem auxilium saltem remote sufficiens ad salu-
tem conferti contendunt Moliniani, repugnat Thomistæ. Sit
itaque

PROPOSITIO Infidelibus negativis, non confertur gratia suf-
ficiens.

Prob. I. ex Ap. Rom. 10. Quonodo credent ei, quem non
audierunt? Quomodo autem audient sine prædicante? atque non
omnibus prædicatum est Evangelium; ergo &c. Prob. min. ex
c. 16. Act., ubi legitur, Apostolos aliquando prohibitos a
Spiritu S., ne loquenter verbum Dei in Asia, & cum val-
lent ire in Bithyniam, id non permisso spiritum Jesu; ergo,
antequam ibi Evangelium prædicaretur, plures periisse, absque
ulla gratia. Post Apostolos etiam plures esse gentes, quibus
nondum prædicatum est Evangelium, testantur S. P. A., Da
Prosper, & PP. in Sardinia exiles. Et nostro quoque ex
plures hujusmodi extare ex historiis colligitur; ergo &c.

Prob. II. ex PP. August. de Don. pers. c. 9. ait: Ex duobus etate jam grandibus impiis, cur iste ita vocetur, ut vocan-
tem sequatur, ille autem, ut non vocetur, aut non ita, ut
vocantem sequatur, inscrutabilia sunt judicia Dei; ergo S. P.
docet negati aliquibus, non solam vocationem efficacem, &
congruam, sed etiam insufficacem, & sufficientem. Et S. Ptole-

Q 4

per

per Sent. 4. ait. Scimus, in omnes fines terra Evangelium definiatur; sed non putamus, iam omnibus predicatum, nec possumus dicere, quod ibi sit gratie vocatio, ubi matris Ecclesie nulla est regeneratione; ergo &c.

Prob. III. ratione. I. Fides est iustificationis initium, ex Trid. sess. 6. ergo deest gratia, quibus deest fides. Nec dicas, preter fidem explicitam in Christum, dari fidem aliquam inchoatam; quam habuit Cornelius; nam & hanc fides quibusdam non datur, ut ait S. P. de pred. SS. 9. II. Infidelitas pure negativa peccatum non est, ut patet ex art. Baji 65.; atqui, si omnes infideles haberent gratiam sufficientem, ut crederent, non esset infideles negative; possent enim superare ignorantiam, aut si id non possint, infidelitas negativa peccatum esset; ergo &c. Vide Lemistum loc. cit. c. 12. III. Infideles sunt filii irae, & vindictae; cur ergo non potest Deus gratiam iis denegare? Num quia legem naturae implere potest, quoad officia? Sed nulla actio naturalis gratiam de condigno, aut de congruo mereri potest. Num quia hoc postulat lex exactitatis? Sed, si gratia est, debet esse gratuita; ergo &c.

Relp. adversarii: deesse infidelibus gratiam proxime sufficientem ad immediate credendum, non vero gratiam remote ad bonum aliquod faciendum, per quod possint se ad fidem obtinendam disponere; ergo possunt infideles, quibus nuncquam annunciatus est Christus, habere fidem, quantum ad actum remotum, & mediatum, licet non possint, quoad immedia-tum, & proximum. Verum, cum adversarii contendant, adesse singulis infidelibus gratiam proxime sufficientem ad actum mediatum, sive disponentem ad fidem, idque singulis momentis, & praesertim, dum urget preceptum, non potest admitti illa responso. I. Quia de gratia remota ad credendum, seu de primo fidei initio disputat S. P. aduersus Semipel., ubi ait, quibusdam dari, alii negari. II. quia S. P. de Corr. c. 6. ait: infideles esse objurgandos, non quia iis praesto esset gratia sufficientis, sed quia fecit Deus hominem rectum, & gratia negatur ob Ad*æ* peccatum. Addit, adjutorium sine quo, sive sufficientis omnibus in hoc statu non dari; ergo per Aug. aliqui destituti sunt gratia sufficienti ad opus bonum, sive fidei patrum, ad fidem disponens. Denique, si in potestate hominis est aliqua virtus, qua disponatur ad fidem, nulla erit mysteriorum fidei ignorantia invincibilis, quia si poneretur medium illud remotum, daretur proximum, ideoque non datur, ex illatione sententiae oppositorum ob illius culpam liberam & voluntariam.

Nota: quod si adversarii auxilium remote sufficientis consenserit in collationibus leviter excitantibus voluntatem interdum

terdum unicuique a Deo inspiratis, sive in ipsa praesentia Dei qui per creaturas multimodis vocat aversum, docet credentem, adjuvat conantem, quod adjutorium Norisius non rejicit; singulis hanc statim dei concedi posset. Certum est enim divinam misericordiam nemini defuturam si nemo negligenter querere, quod ignorar.

Ob. I. Injustitia quedam esset in Deo, si infidelibus Deum ratione cognoscentibus, & ad rationis normam viventibus gratia sufficiens ad fidem non tribueretur. II. Damnarentur infideles desecuti fidei, quam nec proxime, nec remoto habere possent; ergo &c.

Resp. ad I. neg. ant. Infideles enim omnes cum propter originale peccatum, tum propter alia actualia, indigni sunt gratia fidei: ergo juste re privantur indebita: Parum attendunt, ait S. P. ep. ad Xistum, quod debita reddatur pena damnato, indebita gratia liberato, ut nec ille se indignum queratur, nec dignum se iste glorieretur. Relp. ad II. Infideles illos non ideo damnandos, quod fidem non habuerint, sed propter peccatum originale, & plura actualia, quorum voluntarie rei facti sunt. Ita S. Th. 2. 2. qu. 10.

Ob. II. damnata est ab Alex. 8. an. 1690. hanc prop.: Pagani, Judei, Heretici &c. nullum omnino accipiunt a J. C. influxum, adeoque hinc recte inferes: in illis esse voluntatem nudam sine omni gratia sufficiente; ergo &c. Relp. neg. conf. Merito enim hanc propositio proscripta est. I. quia profertur indefinite: sunt enim inter Paganos, & Judaeos plurimi, quibus gratia confertur, ut patet de Polemone, & Cornelio. Deinde plures infideles, aut degunt inter Christianos, aut audierunt ab iis Evangelium, cuius praedicatione, non solum est beneficium Christiani notitiam suppeditans, ut sint inexculcables, sed etiam conjungi solet cum internis gratia illustrationibus, quae tamen cito extinguntur. Probabile est etiam, omnes homines aliquam pertinuerint gratia motionem per vitæ decursum experiri, quae tamen cito suffocatur. Singulis denique aditus patet ad Ecclesiam, ad sacramenta, ad medicinam.

C A P U T . IV.

*An gratia sufficiens datur fidelibus obsecatis;
& obduratis.*

Quibusdam obsecatis, & obduratis gratiam sufficientem a liquando conferri, & quandoque efficacem constat ex Act. 7.: *Vos semper Spiritui S. resistitis*, constat etiam non nullos obduratos peccatores ad Deum fuisse conversos. Tota ergo

ergo quæsilio est, an omnes omnino obduravit, & excæcati si-
deles habeant gratiam sufficientem, cum urget tentatio, & in-
star præceptum. Affirmant Moliniani, negant Thomisti,
quibuscum sit.

PAPOSITIO Obæcaci, & indurati non semper gratiam suf-
ficiensem recipiunt.

Prob. I. Is. 5. de Vineâ Domini dicitur; *Auferam sepem
eius, & ponam eam defensam, non putabitur, & non fodiatur,*
arqui hæc verba non tam de Judæis, quam de anima multi-
plicante peccata exponunt PP. ergo &c. Jerem. 51. habetur:
Curavimus Babylonem, & non est sanata, relinquamus eam,
atq[ue] Hieron. Comm. in hunc locum ea verba exponit de sub-
tractione auxiliorum sufficientium; ergo &c. Jo. 12. habetur
ex Ilaia: *Excæcavit oculos eorum, ut non videant, & non in-
telligent corda.* Unde S. P. Tr. 53. ait: *Sic excæcat, sic ob-
durat Deus deserendo, & non adjuvando.* Rom. 1. Tradidit illos
Deus in desideria cordis eorum; ergo &c.

Prob. II. ex PP. Aug. de Nat. & Gr. 22. ait: *Urique ista
obscuratio vindicta, & p[ro]p[ter]a jam fuit, & per hanc in plura &
gravia peccata collapsi sunt.* Et I. de Pers. just. obæcatum ap-
pellat defertum omni lumine veritatis; is ergo nullam habet
gratiæ sufficientem. Et de Pers. just. c. 6. ait: *Peccatum est,
cum non est caritas, sive hoc vitari possit, sive non possit:* quia
si posset, præsens voluntas hoc facit, si autem non posset, præ-
terita voluntas hoc fecit. Et S. Prosper ad Obj. 6. Gall. ait:
*Priusquam per gratiam liberetur in illo profundo jaceat, donec pri-
ma hec medela conferatur ægroto, ut incipiat nosse quod lan-
guat, & possit opem medici desiderare, qua surget.* Et Greg.
M. i. 11. Mor. ait: Cain divina voce admoneri potuisse, non
intari, quia exigente culpa malitia jam intus Deus cor reli-
querat, cui foris ad testimonium verba faciebat; ergo &c.

Prob. III. ratione. Gratia sufficiens actualis est mentis illu-
statio, aut inspiratio caritatis, aut utrumque, atqui neutrum
adest exæcatis, & obduratis, quoties peccant; ergo &c. Quis
enim sibi persuadeat, impudicam mulierem, dum caprat me-
tricis quæstus, furem rapacem, dum aliorum fortunas vo-
rat, aliosque traditos in reprobum sensum habere assidue piam
aliquam cogitationem, & voluhtatem?

Ob. II. Is. habetur: *Quid debui ultra facere vineæ mee, &
non feci? Sed si obduratis decesset gratia sufficiens respondere
posset, debuisti dare gratiam;* ergo &c. Resp. neg. min.
Nam Deus gratiam nulli debet, alias non esset gratia: ergo a
fortiori non debet flagitiosis ea proflusus indignis.

Ob. II. S. Prosper. l. 2. de Voc. gent. c. 23. ait: *Universitat[em]
bonitatis ita multiplex bonitas Dei consuluit, neque ulli pereun-
tium*

tium excusatio suppetat de abnegatio sibi lumine veritatis; ergo
per D. Prosp. gratia omnibus datur Resp. I. ut supra ad Ob.
I. c. 2. Resp. II. dist. conf. Datur omnibus gratia exterior,
conc., interior, neg. Ait enim, per hanc gratiam gentes esse
inxclusibiles, non quod gratiam internam habuerint, quæ in
subministratio[n]e caritatis posita est, sed quod doctrina mensu-
sam neglexerint, quæ sufficit quibusdam ad remedium, omnia
bus ad testimonium.

Ob. III. S. P. in exp. quarundam Prop. ex ep. ad Rom.
prop. 62. de Pharaone, hæc habet: *Non ergo hoc illi imputa-
tur, quod tunc non obtemperaret, quandoquidem obdurate corde
obtemperare non poterat: sed quia dignum se prebuit, cui cor
obdurate; ergo non imputatur peccatum, si gratia non adsit,*
sicut nec Pharaoni fuit imputatum.

Resp. I. retrorq. argum. Si enim Pharao obdurate corde ob-
temperare non poterat; ergo qualibet gratia fuit defititus: gra-
tia enim sufficiens dat posse obtemperare, si velit. Resp. II.
Hæc scripsisse Aug. adhuc presbyterum, cum nondum divina
gratia perceperisset arcana, ut pat. ex I. Rer. 23. Resp. III.
lenum illius loci, esse, Pharaonem non ideo paccasse, quia
obdurate corde obtemperare non poterat: Si enim cæcitas &
obdurate esset involuntaria, non peccasset, peccavit tamen,
quia dignum se præbuit, cui cor induraretur. Sicut enim in
his, quos eligit Deus fides inchoat meritum, sic in his, quos
damnat infidelitas & impietas inchoat poenæ meritum, ut per
ipsum peccatum etiam male operentur; ergo per ipsum obdura-
tionem peccant impii, in quantum ipsa obdutio est poena
præcedentis peccati, ut passim docet S. P. A.

Ob. IV. D. Th. in c. 12. ad Hebr. ait: *Gratia nulli deest,
sed omnibus quantum in se est communicatur, sicut nec sol deest
oculis cæcis;* ergo &c. II. l. P. q. 49. ait: *Deus non deficit ab
agendo quod est necessarium ad salutem.* III. In I. 2. q. 106.
ait: *Lex nova, quantum est ex se, auxilium dat ad non pec-
candum;* ergo &c.

Resp. neg. conf. Ex locis enim sup. cir. evincitur tantum,
Deum, quantum in se est, auxilia omnibus præparasse, eaque
subministrare nullum potentibus obicem, cum tamen hoc fieri
non possit, nisi per gratiam, quæ aliquibus denegatur, ut do-
cet D. Th. l. 2. c. Gent. c. 160. Ad II. dist. ant. Et nomine
auxiliij sufficiens intelligit gratiam habitualem, conc., secus,
neg. Id patet ex titulo articuli, *utrum lex nova justificet?* Ju-
stificatio autem munus est gratiæ habitualis; deinde vocat eam
gratiæ Spiritus S., & legem in corde scriptam; ergo est gra-
tiæ habitualis. Plura quæ opponuntur ex scripturis, & PP. su-
pra produximus c. I.